

BEREDSKAPSPLAN FOR HØYPATOGEN FUGLEINFLUENSA

Innhold

1. FORMÅL OG DEFINISJONER	2
1.1 Formål	2
1.2 Definisjoner	2
1.3 Ordlister	2
2. REGELVERK OG STYRENDE DOKUMENTER	3
2.1 Regelverk	3
3. FOREBYGGENDE TILTAK OG OVERVÅKING	3
3.1 Særskilte forebyggende tiltak mot høypatogen fugleinfluensa	3
3.2 Overvåking for forekomst av høypatogen fugleinfluensa	3
3.3 Risikovurdering for introduksjon og konsekvenser av utbrudd av høypatogen fugleinfluensa	3
4. VARSLING OG RAPPORTERING	4
4.1 Nasjonal og internasjonal varsling og rapportering ved mistanke om, eller utbrudd av, høypatogen fugleinfluensa	4
5. OM FUGLEINFLUENSA	4
6. KUNNSKAPSSTØTTE OG REFERANSELABORATORIUM	4
7. TILTAK VED MISTANKE	4
7.1 Kriterier for mistanke om høypatogen fugleinfluensa i dyrehold med fugl	4
7.2 Spesifikke tiltak ved mistanke om høypatogen fugleinfluensa i dyrehold med fugl	5
7.3 Spesifikke tiltak ved mistanke om høypatogen fugleinfluensa hos ville fugler og dyr	5
8. TILTAK VED PÅVISNING	6
8.1 Spesifikke tiltak ved påvisning i dyrehold	7
8.2 Tiltak for sykdomsbekjempelse i restriksjonssonen (verne- og overvåkingssone)	9
8.3 Spesifikke tiltak for sykdomsbekjempelse i vernesonen	9
8.4 Spesifikke tiltak for sykdomsbekjempelse i overvåkningssonen	10
8.5 Vilkår for at Mattilsynet kan innvilge unntak fra forbud i sonene	10
Vilkår for å gi unntak fra forbud i vernesonen	11
Vilkår for å gi unntak fra forbud i overvåkningssonen	14
8.6 Varighet av tiltak for sykdomsbekjempelse i restriksjonssonen	16
8.7 Spesifikke tiltak ved påvisning av høypatogen fugleinfluensa hos ville fugler	17
9. GJENINNSETTING AV FUGL I RAMMET ANLEGG	19
10. NØDVAKSINERING	22
11. GJENOPPRETTING AV FRISTATUS	22
12. KOMMUNIKASJON	22
13. BEREDSKAPSPLANER, BEREDSKAPSØVELSER OG OPPLÆRING	22

1. FORMÅL OG DEFINISJONER

1.1 Formål

Formålet med planen er å gi en samlet oversikt over de faglige, forvaltningsmessige og administrative ramme som ligger til grunn for å forebygge og håndtere høypatogen fugleinfluensa. Denne planen må ved mistanke om og påvisning av kategori A-sykdom hos landdyr leses sammen med Administrativ beredskapsplan (ABP), Generell beredskapsplan for dyrehelse (GBP) og Forvaltningsveileder. ABP, GBP og Forvaltningsveileder finnes i MatCIM under planverk.

Nummereringen av kapitler og underkapitler er lik som i annet beredskapsplanverk. F.eks. er tiltak ved mistanke i kapittel 7, tiltak ved påvisning i kapittel 8 osv. Dette for at det skal være enklere å lese planverket i sammenheng.

1.2 Definisjoner

Aktuelle definisjoner finnes i [dyrehelseforskriften](#), forordning 2016/429, [artikkel 4](#) og [dyresykdomsbekjempelsesforskriften](#), forordning 2020/687, [artikkel 2](#).

I planen er det tatt med noen aktuelle definisjoner fra hver forordning. For utfyllende informasjon og flere definisjoner, se forordningene.

«fjørfe» fugler som oppdrettes eller holdes i fangenskap med sikte på:

- a. produksjon av
  - i. kjøtt,
  - ii. konsumegg,
  - iii. andre produkter,
- b. gjenoppbygging av fugleviltbestand,
- c. oppdrett av fugler som anvendes for produksjonstypene nevnt i bokstav a) og b),

«fugler i fangenskap» andre fugler enn fjørfe som holdes i fangenskap av andre årsaker enn nevnt i nr. 9 (om fjørfe), herunder slike som holdes med henblikk på skuer, løp, utstillinger, konkurranser, avl eller salg,

1.3 Ordliste

- Disponere animalske biprodukter = avhende animalske biprodukter

2. REGELVERK OG STYRENDE DOKUMENTER

2.1 Regelverk

Oversikt over aktuelt regelverk er beskrevet i GBP.

De mest aktuelle forskrifter ved bekjempelse av HPAI er:

- [Dyrehelseforskriften inkl. forordning \(EU\) 2016/429 og \(EU\) 2018/1882](#)
- [Dyresykdomsbekjempelsesforskriften inkl. forordning \(EU\) 2020/687](#)

Ved utbrudd av HPAI hos tamme fugler vil det, som regel, med noen unntak, bli opprettet midlertidige soneforskrifter, se [kapittel 8](#).

Ved større utbrudd hos tamme fugler, og ved utbrudd hos ville fugler, kan det innføres forskrifter om infisert sone, ferdselsforbud, forbud mot jakt og fangst m.m. Se [kapittel 8.7](#)

3. FOREBYGGENDE TILTAK OG OVERVÅKING

3.1 Særskilte forebyggende tiltak mot høypatogen fugleinfluensa

Se GBP, kapittel 3.

3.2 Overvåking for forekomst av høypatogen fugleinfluensa

Se GBP, kap. 3.2.2 (Aktiv overvåkning) og 3.2.3 (Passiv overvåkning).

Mattilsynet har et overvåkningsprogram for fugleinfluensa, der formålet er å dokumentere at norske fjørreflokker er frie for influensa A-virus av subtypene H5 og H7, samt overvåke forekomst av høypatogene fugleinflusavirus av subtypene H5 og H7 hos ville fugler.

Overvåkningsprogrammet for norske fjørreflokker og for ville fugler baserer seg på både aktiv og passiv overvåking.

For utdypende detaljer om årlig overvåkning, se Mattilsynets OK-instruks.

Rapporter fra tidligere års overvåkningsprogrammer ligger her:

- Fjørfe: <https://www.vetinst.no/overvaking/aviaer-influensa-fjorfe>
- Ville fugler: <https://www.vetinst.no/overvaking/aviaer-influensa-hos-villfugl>

3.3 Risikovurdering for introduksjon og konsekvenser av utbrudd av høypatogen fugleinfluensa

Høypatogen fugleinfluensa ble påvist på ville fugler i Norge første gang i 2020.

Statusrapporter, risikovurderinger og oppdatert oversikt over forekomst hos villfugl finnes på [Veterinærinstituttets nettsider](#).

Sannsynlighet for introduksjon av HPAI til tamme fugler øker dersom det er utbrudd hos ville fugler. Spesielt gjelder det dersom tamme fugler holdes i nærheten av viktige

habitater for trekkfugler, inkludert innsjøer og våtmark der vannfugler oppholder seg. Videre øker sannsynligheten for smitte dersom tamme fugler har tilgang til uteområder. Gode smittevernrutiner vil minske sannsynligheten for introduksjon av smitte fra ville til tamme fugler. Konsekvensen av et utbrudd avhenger mye av tettheten av tamme fugler i det aktuelle området som utbruddet er i.

Viser ellers til vedlegget «Risikovurdering til beredskapsplan for HPAI» fra Veterinærinstituttet helt til slutt i dette dokumentet.

4. VARSLING OG RAPPORTERING

4.1. Nasjonal og internasjonal varslings og rapportering ved mistanke om, eller utbrudd av, høypatogen fugleinfluensa

Se ABP og GBP, kap. 4.

5. OM FUGLEINFLUENSA

- [Fugleinfluensa | Mattilsynet](#)
- [Fugleinfluensa \(AI\) \(vetinst.no\)](#)
- [Fugleinfluensa - FHI](#)

6. KUNNSKAPSSTØTTE OG REFERANSELABORATORIUM

Se GBP, kap. 6.1.

For HPAI:

- Veterinærinstituttet og
- FHI

Referanselaboratorier (nasjonalt og internasjonalt)

- [nasjonale referanse laboratorier](#)
- [EU referanselaboratorier](#)

7. TILTAK VED MISTANKE

Se GBP, kap. 7 og Forvaltningsveileder.

7.1. Kriterier for mistanke om høypatogen fugleinfluensa i dyrehold med fugl
Hvert tilfelle, som meldes inn til Mattilsynet, må **vurderes faglig**.

Følgende observasjoner kan styrke mistanken om HPAI og inngå i den faglige vurderingen:

- Uforklarlig høy dødelighet eller dødelighet med eskalerende utvikling. Veiledende: 0,25 - 0,5 % dødelighet eller mer per dag i to påfølgende dager, eller en tredobling i dødelighet fra en dag til den neste.
- Redusert fôr- og vannforbruk. Veiledende: 5 % nedgang eller mer per dag i to påfølgende dager.
- Redusert eggproduksjon. Veiledende: 5 % nedgang eller mer per dag i to påfølgende dager.
- Påvirket allmenntilstand: Passive dyr, rufsete fjærdrakt, nedstemte fugler/sturing, redusert vokalisering, dyr som gjemmer seg vekk etc.
- Luftveissymptomer: uvanlige respirasjonslyder, pustevansker, sekret og slim fra luftveiene.
- Nevrologiske tegn.
- Diaré.
- Ødemer i hode-/nakkeregionen.
- Svullen og/eller cyanotisk kam og hakelapp.
- Petekkier (punktformede blødninger) på slimhinner.

Kriterier i regelverket:

[Dyrehelseovervåkingsforskriften, forordning \(EU\) 2020/689, artikkel 9](#) og Vedlegg I, avsnitt 1.

7.2 Spesifikke tiltak ved mistanke om høypatogen fugleinfluensa i dyrehold med fugl

Se GBP, kapittel 7 og forvaltningsveileder.

Det skal gjennomføres klinisk undersøkelse av fugler i anlegget og det skal tas ut prøver.

Ved mistanke om fugleinfluensa er det vanlig å ta 20 svaberprøver fra svelg og kloakk til PCR undersøkelse. Veterinærinstituttet bør kontaktes for råd før prøvetaking gjennomføres. Syke og døde fugler skal prioriteres i prøveuttaket.

Husk å varsle Veterinærinstituttet etter gjeldende rutiner, før innsendelse av prøvene.

Mattilsynet kan gjennomføre forebyggende avlaving på mistanke dersom den epidemiologiske situasjonen tilsier det. Det kan for eksempel være aktuelt ved høy dødelighet, klassiske symptomer og kort avstand til andre anlegg med mottakelige arter.

7.3 Spesifikke tiltak ved mistanke om høypatogen fugleinfluensa hos ville fugler og dyr

Mattilsynet mottar jevnlig meldinger om døde ville fugler gjennom ulike kanaler.

Mattilsynet lokalt skal vurdere innholdet i meldingene og registrere alle meldinger på tavla for aktuell hendelse i MatCIM. Ved behov tas det ut prøver. Målet med registreringene og prøvetakingen er å ha best mulig bilde av smittesituasjonen i de ulike områdene til enhver tid.

Det er mest aktuelt å ta prøver av fugler som er

- Funnet døde
- Funnet syke
- Felt og viser kliniske tegn
- Mange døde fugler, og/eller vesentlig økning i antall døde/syke fugler i et område.

	Ny fugleart	Fugleart med tidligere påvist HPAI
Nytt område	Høy prioritet. Opptil fem individer bør prøvetas. *	Høy prioritet. Opptil fem individer bør prøvetas. **
Område der det tidligere er påvist HPAI	Middels prioritet. Opptil fem individer prøvetas hvis mulig. *	Bør ikke prioriteres. ***

* Disse fuglene ønsker Veterinærinstituttet potensielt å gjøre ytterligere undersøkelser av dersom HPAI påvises. Det er derfor ønskelig at kadavrene oppbevares kjølig inntil prøvesvar foreligger.

** Dersom det rapporteres om funn av døde fugler av ulike arter i samme område kan det med fordel tas prøver fra et representativt utvalg av fuglearter. Totalt opptil fem individer fra samme område.

*** Dersom det rapporteres om forøket eller vedvarende unormal dødelighet blant villfugl 4 - 6 uker etter påvisning av HPAI i området bør man etterstrebe å få sikret prøver fra noen individer. Det kan tas prøver hyppigere dersom situasjonen tilsier det.

Mattilsynet regionalt vurderer hva som inngår i ett og samme «område». Noen steder kan avdeling være hensiktsmessig avgrensning, andre steder vil dette være en for grov inndeling.

Det vil også være aktuelt å teste syke/døde rovdyr og sjøpattedyr for fugleinfluenza i områder det fugleinfluenza er påvist hos ville fugler.

Ved økende mengde død fugl i et område, kan det være aktuelt å iverksette ulike tiltak, se [kapittel 8.7](#) og vedlegget Håndtering av HPAI på ville fugler – samarbeid mellom Mattilsynet og Miljødirektoratet.

8. TILTAK VED PÅVISNING

Se GBP, kapittel 8 og Forvaltningsveileder.

Mattilsynets hovedkontor må **offisielt bekrefte** et utbrudd av høypatogen influensa hos fjørfe eller andre fugler i fangenskap (forordning (EU) 2020/687, artikkel 11).

Når diagnosen er bekreftet, skal det gjennomføres en rekke tiltak og restriksjoner i det rammede anlegget. I tillegg skal det opprettes restriksjonssoner rundt anlegget:

- Vernesone på **minst 3 km**
- Overvåkningssone på **minst 10 km**

Regionen lager forslag til soner, og Hovedkontoret fastsetter soneforskrift.

8.1 Spesifikke tiltak ved påvisning i dyrehold

Biosikkerhetstiltak og avliving – se GBP, kap. 6.1.8.1.1 og Forvaltningsveileder.

Alle fjørfe og fugler i fangenskap skal avlives på stedet så snart som praktisk mulig, og under tilsyn av offentlig veterinær.

Avlivingsmetoder

Se GBP og eget tiltakskort for avliving i MatCIM. I MatCim ligger et eget dokument med beskrivelse av ulike avlivingsmetoder: [Metoder for bedøving og avliving av dyr.doc](#).

Se også Lov om dyrevelferd av 19. juni 2009 ([dyrevelferdsloven](#)), samt Forskrift om avliving av dyr av 13. januar 2013 nr. 60 (heretter kalt [avlivingsforskriften](#)) og Rådsforordning (EF) nr. 1099/2009 om vern av dyr ved avliving (heretter kalt avlivingsforordningen).

Metoder for avliving av fjørfe:

- 1) Gassing med karbondioksid (CO₂) i hus
- 2) Gassing med karbondioksid (CO₂) i container
- 3) Injeksjon av Pentobarbital (Mebumal 10%) gis intraperitonealt i leveren.
- 4) Maserasjon – Kyllinger på høyst 72 timer og egg med embryoer.

Avlivingsmetoder som bare kan benyttes på **bedøvede dyr**:

- a) Nakketrekk - kun fjørfe og andre dyr under 3 kg, etter forutgående bedøvelse med kraftig og velrettet slag mot hodet, eller eventuelt etter bedøving med bruk av boltepistol.
- b) Dekapitering med øks – etter forutgående bedøvelse med kraftig og velrettet slag mot hodet (tillatt for fjørfe med inntil 5 kg levende vekt) eller boltepistol.

Husk rapporteringsplikten i henhold til avlivingsforordningen art. 18. Alle hendelser som involverer nedslaktning/avliving av dyr, skal rapporteres på skjemaene «Plan for avliving» og «rapport etter gjennomført avliving» (begge ligger i MatCim).

Kadaver skal sluttbehandles i samsvar med [biproduktforskriften](#), forordning (EF) nr. 1069/2009.

Prøveuttak

Hvilke prøver som skal tas avgjøres i samråd med Veterinærinstituttet. Det må også vurderes om det er aktuelt å ta prøver av dyr av andre arter som holdes på anlegget.

Mulighet for å gi unntak fra kravet om avliving i atskilte epidemiologiske enheter

Se forvaltningsveileder.

Mattilsynet kan gi unntak fra kravet om avliving av fjørfe eller fugler i fangenskap som er holdt i epidemiologiske enheter som er adskilt fra den smittede enheten, og som ikke har påvist sykdom. Ulike enheter kan være definert i forkant, etter søknad fra driftsansvarlig jf. (EU) 2020/689, artikkel 20 (4). Selv om ulike epidemiologiske enheter ikke er definert i forkant, kan Mattilsynet (region) likevel gi unntak fra kravet om avliving. Forutsetningen for å gi slike unntak er:

- Det er foretatt en risikovurdering

- Det ikke er påvist fugleinfluensa i de aktuelle epidemiologiske enhetene
- Eventuelle laboratorieundersøkelser har gitt tilfredsstillende resultat.
- Epidemiologisk undersøkelse (jf. (EU) 2016/429 artikkel 57) bekrefter at det ikke er noen epidemiologisk forbindelse mellom de epidemiologiske enhetene der fugleinfluensa er bekreftet og de epidemiologiske enhetene der sykdommen ikke er bekreftet, og dermed ikke gir grunn til mistanke om spredning av fugleinfluensa mellom dem, og
- Mattilsynet har bekreftet at de epidemiologiske enhetene der sykdommen ikke er bekreftet, er blitt holdt fullstendig atskilt og er håndtert av ulikt personell i **minst 21 dager** før fugleinfluensa ble bekreftet.

Unntak må ikke sette dyrehelsestatusen i fare, det må være gjort hensiktsmessige biosikkerhetstiltak for å hindre risiko for spredning av sykdommen; Dyrene skal isoleres, overvåkes og prøvetas.

Epidemiologisk undersøkelse og sporing

Se forvaltningsveileder.

Mattilsynet skal spore de **siste 21 dagene** før det oppstod mistanke. Det gjelder

- Alle holdte dyr på anlegget, inkludert dyr inn og ut av anlegget
- Alle produkter, materialer, stoffer, transportmidler eller personer som kan spre fugleinfluensa.

Kontaktanlegg (epidemiologisk forbundne anlegg) skal pålegges restriksjoner og undersøkes av offentlig veterinær i form av tilsyn med prøveuttak. På tilsyn må driftsansvarlig gjøres særlig oppmerksom på symptomer på HPAI og informeres om at hen må ha lav terskel for å melde ifra til Mattilsynet ved mistanke om HPAI. Tilsyn og prøvetaking må gjentas dersom behov.

Restriksjonene på kontakthanlegg opprettholdes til mistanken er avkrefte, og **minst 21 dager** etter siste kontakt.

For å hindre spredning av HPAI kan Mattilsynet, på grunnlag av epidemiologiske opplysninger, gjennomføre forebyggende avliving i kontakthanlegg.

Tiltak for produkter identifisert gjennom sporing

Mattilsynet skal pålegge og føre tilsyn med behandling, foredling eller sluttbehandling av produkter som er identifisert gjennom sporingen minst fram til

- a. det første foredlingsanlegget (NB! Eggpakkeri for konsumegg er normalt ikke å anse som et foredlingsanlegg. I henhold til artikkel 2 punkt 1 bokstav m i forordning (EF) nr. 852/2004 defineres foredling som «*enhver handling som endrer det opprinnelige produktet vesentlig, herunder varmebehandling, røyking, salting, modning, tørking, marinering, ekstraksjon, ekstrudering eller en kombinasjon av disse prosessene*». UV-bestråling, samt sortering etter kvalitet og vekt, er ikke listet opp blant de ulike prosessene i definisjonen av foredling. I tillegg endrer ikke UV-bestråling det opprinnelige produktet vesentlig.)
- b. rugeri
- c. første bearbeidingsanlegg, unntatt husdyrgjødsel
- d. lagringssted når det gjelder husdyrgjødsel, herunder strø

Mattilsynet skal overvåke fjørfe som er klekket fra rugeegg som er mottatt fra det rammede anlegget i sporingsperioden, dvs. 21 dager fra mistanken. Overvåkingen gjelder alle anlegg som har mottatt rugeegg og opprettholdes i 21 dager etter klekking.

Foreløpig vask og desinfeksjon

Se Forvaltningsveileder og tiltakskort.

Endelig vask og desinfeksjon

Se Forvaltningsveileder og tiltakskort.

8.2 Tiltak for sykdomsbekjempelse i restriksjonssonen (verne- og overvåkingssone)

Se Forvaltningsveileder.

Mattilsynet skal ha fortegnelse over alle anlegg der det holdes fjørfe eller fugler i fangenskap (art, kategorier og antall dyr; for fjørfe kan antallet dyr anslås).

Å begrense antallet forflytninger i restriksjonssonen og å holde antall fjørfe og andre fugler i fangenskap i sonen så lavt som mulig er viktige tiltak for å redusere risikoen for videre smittespredning.

I sonene er det derfor en rekke restriksjoner og forbud, se Forordning (EU) 2020/ 687, kap. II og tiltakene som gjelder i soneforskriften.

Forbud mot aktiviteter for fjørfe, fugler i fangenskap og produkter av disse dyrene:

- Flytte holdte fjørfe og andre fugler i fangenskap fra eller til et anlegg i sonene
- Sette ut fuglevilt og transportere fuglevilt og produkter av disse
- Markeder, utstillinger og konkurranser med fjørfe
- Flytte rugeegg til og fra anlegg i sonene
- Flytte ferskt kjøtt og slaktebiprodukter fra holdte og viltlevende fugl/fjørfe fra anlegg i sonene
- Flytte kjøttprodukter framstilt av ferskt kjøtt av fugl/fjørfe fra anlegg i sonene.
- Flytte egg beregnet på konsum fra anlegg i restriksjonssonen
- Flytte animalske biprodukter fra holdte dyr av fugl/fjørfe fra anlegg i restriksjonssonen, unntatt hele kropp eller deler av døde dyr
- Flytte strø og gjødsel
- Flytte hud, skinn og fjær

For fullstendig oversikt over forbud, se dyrehelseforskriften, [forordning \(EU\) 2020/687 vedlegg VI](#).

8.3 Spesifikke tiltak for sykdomsbekjempelse i vernesonen

Se forvaltningsveileder.

Alle anlegg der det holdes fjørfe eller fugler i fangenskap skal ha minst ett fysisk besøk av offentlig veterinær (veterinær ansatt i Mattilsynet) så snart som mulig og før sonen kan oppheves. Mattilsynet skal gjøre en klinisk undersøkelse, ta prøver ved behov, se på smitteverntiltak i anlegget og gjennomføre en dokumentkontroll.

Mattilsynet skal føre journal over aktiviteter og besøk, inkludert resultatet av dem.

Andre aktuelle tiltak vil bli beskrevet i soneforskriften.

8.4 Spesifikke tiltak for sykdomsbekjempelse i overvåkningssonen

Se forvaltningsveileder.

Et utvalg av anlegg der det holdes fjørfe eller fugler i fangenskap skal ha fysisk besøk av offentlig veterinær så snart som mulig og før sonen kan oppheves. Mattilsynet skal gjøre en klinisk undersøkelse, ta prøver ved behov, se på smitteverntiltak i anlegget og gjennomføre en dokumentkontroll.

Mattilsynet skal føre journal over aktiviteter og besøk, inkludert resultat av dem.

I overvåkningssonen er det ikke krav om at alle anleggene skal besøkes, men et utvalg. I forbindelse med alvorlig fjørfesykdom, i et område med høy tetthet av anlegg, ble det for eksempel prioritert slik:

- En tredjedel av alle anlegg med mer enn 50 fugler skal inspiseres
  - Dersom det er mange anlegg som har under 50 fugl, risikerer vi at utvalget blir uforholdsmessig lite. Totalt skal andel besøk uansett ikke være færre enn en firedel. Det betyr at man kan bli nødt til å supplere med besøk i noen anlegg med færre enn 50 fugl.
- Alle anlegg med andefugler skal inspiseres, også de med færre enn 50 fugl
- Utvalget skal være risikobasert
- Inspeksjonen gjennomføres som i vernesonen

Dersom det er få anlegg i overvåkingssonen, for eksempel 10 anlegg, må alle inspiseres for å få et representativt utvalg.

Andre aktuelle tiltak vil bli beskrevet i soneforskriften.

8.5 Vilkår for at Mattilsynet kan innvilge unntak fra forbud i sonene

Se forvaltningsveileder.

Generelle vilkår for å kunne gi unntak

Det er kun aktuelt å gi unntak fra situasjonene dekket av

- Artiklene 28 -38 for vernesonen
- Artiklene 43 -52 for overvåkningssonen

På vilkår om:

- Risikovurdering av forflytningen - risiko for å spre HPAI ved å gi unntaket må være **ubetydelig**
- Transporten skal gå via en forhåndsutpekt transportrute
- Mattilsynet skal utpeke bestemmelsesanlegget
- Når levende fjørfe skal flyttes, skal resultatet av besøket av offentlig veterinær ligge til grunn.

- Når fjørfeprodukter skal flyttes, må det lokale Mattilsynet **føre tilsyn** for å sikre at produktene holdes adskilt fra andre produkter som ikke kan sendes fra restriksjonssonen (fra produksjon til lagring og transport)

Vilkår for å gi unntak fra forbud i vernesonen

Se Forvaltningsveileder.

Før tillatelse til unntak fra forbudene i vernesonen gis, må Mattilsynet vurdere risikoene som er forbundet med den aktuelle enkelttillatelsen og konkludere med at risikoen for spredning av fugleinfluensa er **ubetydelig**. De generelle vilkårene for å kunne gi unntak fra forbudene i sonen må være oppfylt før man kan vurdere de særlige vilkårene for slike tillatelser til unntak.

Særlige vilkår for tillatelse til forflytning for slakting av holdte fugl/fjørfe i vernesonen - artikkel 29

Mattilsynet kan tillate forflytning av holdte fugl/fjørfe fra anlegg som ligger i vernesonen, til et slakteri som ligger

- så nær opprinnelsesanlegget som mulig innenfor vernesonen,
- i overvåkingssonen, dersom det ikke er mulig å slakte dyrene i vernesonen, eller
- så nær overvåkingssonen som mulig, dersom det ikke er mulig å slakte dyrene i restriksjonssonen.

Tillatelsen må gis på følgende vilkår:

- Transportmiddelet skal plomberes på lastetidspunktet av Mattilsynet eller under Mattilsynets tilsyn
- Mattilsynet på slakteriet skal
  - bekrefte at det ved kontroll ante mortem og post mortem ikke ble funnet tegn på fugleinfluensa
  - føre tilsyn med at den driftsansvarlige for slakteriet har effektive framgangsmåter for å sikre at dyr fra vernesonen, holdes atskilt og slaktes atskilt fra dyr med annen opprinnelse
  - bekrefte overfor lokalt Mattilsyn for opprinnelsesanlegget at dyrene er blitt slaktet, og
  - føre tilsyn med at kjøttet fra slike dyr oppfyller vilkårene i artikkel 33.
- Driftsansvarlig på slakteriet skal
  - På forhånd informere Mattilsynet på slakteriet om at slakteriet skal motta dyr fra vernesonen.
  - Iverksette effektive prosedyrer for å sikre at dyr fra vernesonen holdes atskilt og slaktes atskilt fra dyr med annen opprinnelse, eller slaktes på forskjellige tidspunkter enn dyr med annen opprinnelse. Et eksempel på mulig løsning er å gjennomføre slakting på slutten av arbeidsdagen på ankomstdagen eller egne slaktedager. Driftsansvarlig for slakteriet plikter å ha etablert slike rutiner for smittebegrensning, i tillegg til å etterleve de vanlige kravene i hygieneregelverket.
  - Sikre at lokalene rengjøres og desinfiseres før andre dyr slaktes.

Mattilsynet kan tillate forflytning av holdte fugler/fjørfe fra anlegg som ligger utenfor vernesonen, til et slakteri som ligger i vernesonen, dersom

- dyrene holdes atskilt fra andre dyr som kommer fra vernesonen, og slaktes atskilt fra disse dyrene eller på et annet tidspunkt,
- det ferske kjøttet som er framskaffet, nedskjæres og lagres atskilt fra ferskt kjøtt fra dyr som kommer fra vernesonen, og
- rengjøringen og desinfiseringen av transportmidlene skjer under offentlig tilsyn etter at dyrene er losset.

Forflytning til foredlingsanlegg: Foredlingsanlegget skal ligge i samme restriksjonssone eller så nær restriksjonssonen som mulig, og være under tilsyn av offentlig veterinær (Mattilsynet), jf. artikkel 33 2(c). Forflytningen skal skje i forseglede containere (art 33, 2 b).

Håndtering av animalske biprodukter

Animalske biprodukter som oppstår etter slakting fra restriksjonssonene, er klassifisert som kategori 2-materiale. Det lokale Mattilsynet kan som unntak fra artikkel 9 i forordning (EF) nr. 1069/2009, tillate at disse animalske biproduktene bearbeides og brukes som kategori 3-materiale i samsvar med forordning (EF) nr. 1069/2009, på godkjente anlegg for bearbeiding eller avhending av animalske biprodukter. Anlegget kan ligge i Norge, eller dersom det ikke er mulig å bearbeide eller avhende dem i Norge, kan de bearbeides eller avhendes i godkjente anlegg i en annen medlemsstat.

Dersom de animalske biproduktene flyttes til et annet land i EØS-området, skal både bestemmelsesstaten og de medlemsstatene som transporten passerer gjennom, tillate dette. I tillegg skal myndighetene på bestemmelsesstedet tillate bearbeiding og bruk av de animalske biproduktene og de avledede produktene som kategori 3-materiale i samsvar med forordning (EF) nr. 1069/2009.

Særlige vilkår for tillatelse til visse forflytninger av fjørfe fra anlegg som ligger i vernesonen - [artikkel 30](#)

Merk at det uansett ikke er mulig å gi unntak fra forbudet mot å flytte daggamle kyllinger og verpeklare unghøner INN i vernesonen fra anlegg utenfor restriksjonssonen.

Mattilsynet kan tillate forflytning av **daggamle kyllinger** fra et anlegg i vernesonen til et anlegg i Norge og utenfor restriksjonssonen forutsatt at:

- A. Daggamle kyllinger er klekket fra egg som kommer fra restriksjonssonen:
  - Transportmiddelet plomberes på lastetidspunkt av Mattilsynet
  - Bestemmelsesanlegget settes under offentlig overvåkning av offentlig veterinær og
  - fjørfe blir i bestemmelsesanlegget i minst 21 dager etter ankomst.
- B. Daggamle kyllinger er klekket fra egg med opprinnelse utenfor restriksjonssonen:
  - Avsenderrugerer kan sikre at det ikke har vært kontakt mellom disse eggene og andre rugeegg eller daggamle kyllinger fra restriksjonssonen.

Mattilsynet kan tillate forflytning av **verpeklare unghøner** fra anlegg som ligger i vernesonen, til anlegg som ligger i Norge, og om mulig innenfor restriksjonssonen, forutsatt at

- det ikke finnes fjørfe eller andre fugler i fangenskap i bestemmelsesanlegget,
- transportmiddelet plomberes på lastetidspunktet av Mattilsynet,
- bestemmelsesanlegget settes under offentlig overvåking av de offentlige veterinærene, og
- Fjørfe blir i bestemmelsesanlegget i minst 21 dager etter ankomst.

Særlige vilkår for tillatelse til visse forflytninger av rugeegg i vernesonen - [artikkel 31](#)

Mattilsynet kan tillate forflytning av rugeegg

- Fra anlegg i vernesonen til et rugeri i Norge eller
- Fra anlegg i Norge til et rugeri i vernesonen

Følgende vilkår gjelder ved forflytning av rugeegg fra anlegg i vernesonen:

- Foreldreflokkene som rugeeggene kommer fra, har gjennomgått en klinisk undersøkelse, og det er tatt prøver av dem til laboratorieundersøkelser med tilfredsstillende resultater.
- Rugeeggene og deres emballasje desinfiseres før avsendelse, og rugeeggene skal kunne spores.
- Rugeeggene skal transporteres i transportmidler som er plombert av Mattilsynet.

Mattilsynet kan tillate flytting av rugeegg fra anlegg i vernesonen til et anlegg for klekking innomhus i Norge dersom

- foreldreflokkene som rugeeggene kommer fra, har gjennomgått en klinisk undersøkelse, og det er tatt prøver av dem til laboratorieundersøkelser med tilfredsstillende resultater,
- bestemmelsesanlegget settes under offentlig overvåking fram til 21 dager etter klekking av eggene,
- fjørfeet skal bli i bestemmelsesanlegget i 21 dager, og
- Rugeeggene og deres emballasje desinfiseres før avsendelse, og rugeeggene skal kunne spores.
- Rugeeggene skal transporteres i transportmidler som er plombert av Mattilsynet.

Særlige vilkår for tillatelse til forflytning av ferskt kjøtt fra (holdte dyr av listeførte arter)/fjørfe og fugler i fangenskap fra anlegg som ligger i vernesonen - [artikkel 33](#)

Se forvaltningsveilederen.

Særlige vilkår for tillatelse til forflytning av egg beregnet på konsum fra anlegg som ligger i vernesonen - [artikkel 34](#)

Mattilsynet kan tillate forflytning av egg beregnet på konsum fra anlegg som ligger i vernesonen, til følgende bestemmelsessteder i Norge:

- A. Et pakkeri, forutsatt at de pakkes i
  - engangsemballasje eller
  - emballasje som kan rengjøres og desinfiseres
- B. Et anlegg som framstiller eggprodukter dersom

- Anlegget oppfyller kravene i animaliehygieneforordningen (EF) nr. 853/2004, vedlegg III, avsnitt X, kapittel II. Kravene omhandler krav til virksomheter som framstiller eggprodukter, krav til håndtering av råstoff, særlige hygienekrav ved framstilling, spesifikasjoner for analyse, merking og identitetsmerking.
- Anlegget må håndtere og behandle konsumeggene i samsvar med næringsmiddelhygieneforordningen (EF) nr. 852/2004, vedlegg II, kapittel XI om varmebehandling.

Særlige vilkår for tillatelse til forflytning av husdyrgjødsel, herunder nytt og brukt strø, fra anlegg som ligger i vernesonen, til en fyllplass - [artikkel 35](#)

Se forvaltningsveilederen.

Brukt strø og gjødsel fra fuglehold i sonene kan lagres på eiendommen, men må da vernes mot dyr, inkludert fugler og skadedyr, for eksempel i en tett kontainer eller tildekket med en tett presenning.

Hvis gjødselen ikke lagres i tett kontainer, må den skjermes mot overflatevann. Det vil si at det må lages en avskjermingsgrøft (halvsirkel rundt gjødselhaug som avleder overflatevann utenom gjødselhaug)

Etter at sonene er opphevet kan gjødselen håndteres som normalt.

Vilkår for å gi unntak fra forbud i overvåkningssonen

Se Forvaltningsveileder.

Før tillatelse til unntak fra forbudene i overvåkningssonen gis, må Mattilsynet vurdere risikoene som er forbundet med den aktuelle enkelttillatelsen og konkludere med at risikoen for spredning av fugleinfluensa er **ubetydelig**. De generelle vilkårene for å kunne gi unntak fra forbudene i sonen må være oppfylt før man kan vurdere de særlige vilkårene for slike tillatelser til unntak.

Særlige vilkår for tillatelse til forflytning for slakting av holdte fugl/fjørfe fra og til overvåkningssonen - [artikkel 44](#)

Mattilsynet kan tillate forflytning av holdte fugl/fjørfe som kommer fra overvåkingssonen, til et slakteri som ligger

- så nær opprinnelsesanlegget som mulig innenfor restriksjonssonen, eller
- utenfor restriksjonssonen, så nær overvåkingssonen som mulig, dersom det ikke er mulig å slakte dyrene i restriksjonssonen, og etter at det er foretatt en risikovurdering.

Mattilsynet kan tillate forflytning av holdte fugl/fjørfe med opprinnelse utenfor overvåkingssonen til et slakteri som ligger i overvåkingssonen.

Håndtering av animalske biprodukter

Se unntakene for vernesone.

Særlige vilkår for tillatelse til visse forflytninger av fjørfe fra anlegg som ligger i overvåkingssonen - [artikkel 46](#)

Merk at det uansett ikke er mulig å gi unntak fra forbudet mot å flytte daggamle kyllinger og verpeklare unghøner INN i overvåkingssonen fra anlegg utenfor restriksjonssonen.

Mattilsynet kan tillate forflytning av **daggamle kyllinger** som kommer fra overvåkingssonen,

- A. til anlegg i Norge dersom kyllingene ble klekket fra egg som kommer fra anlegg i overvåkingssonen, dersom
  - bestemmelsesanlegget settes under offentlig overvåking etter kyllingenes ankomst, og
  - kyllingene, dersom de flyttes ut av restriksjonssonen, blir i bestemmelsesanlegget i minst 21 dager.
- B. til anlegg i Norge dersom kyllingen be klekket fra egg med opprinnelse utenfor restriksjonssonen, dersom avsenderrugeriet kan sikre at det ikke har vært noen kontakt mellom disse eggene og andre rugeegg eller daggamle kyllinger som kommer fra dyr som holdes i restriksjonssonen.

Mattilsynet kan tillate forflytning av **verpeklare unghøner** fra anlegg i overvåkingssonen til anlegg i Norge, dersom

- det ikke finnes noen andre holdte fugl/fjørfe i bestemmelsesanlegget,
- bestemmelsesanlegget settes under offentlig overvåking etter de verpeklare unghønenes ankomst, og
- fjørfeet blir i bestemmelsesanlegget i minst 21 dager.

Særlige vilkår for tillatelse til visse forflytninger av rugeegg til og fra anlegg som ligger i overvåkingssonen - [artikkel 47](#)

Mattilsynet kan tillate forflytning av rugeegg fra et anlegg i Norge, til

- et rugeri som ligger i overvåkingssonen, eller
- et anlegg for klekking innomhus som ligger i overvåkingssonen.

Mattilsynet kan tillate forflytning av rugeegg fra et anlegg i overvåkingssonen, til

- et rugeri i Norge eller
- et anlegg for klekking innomhus som ligger i Norge

På vilkår om at rugeeggene og deres emballasje desinfiseres før avsendelse, og det kan sikres at eggene kan spores.

Særlige vilkår for tillatelse til forflytning av ferskt kjøtt fra holdte fugl/fjørfe fra anlegg som ligger i overvåkningssonen - [artikkel 49](#)
Se Forvaltningsveileder.

Særlige vilkår for tillatelse til forflytning av egg beregnet på konsum fra anlegg som ligger i overvåkingssonen - [artikkel 50](#)

Mattilsynet kan tillate forflytning av egg beregnet på konsum fra anlegg som ligger i overvåkningssonen, til følgende bestemmelsessteder i Norge:

- A. Et pakkeri, forutsatt at de pakkes i
  - engangsemballasje eller
  - emballasje som kan rengjøres og desinfiseres

- B. Et anlegg som framstiller eggprodukter dersom
  - Anlegget oppfylder kravene i animaliehygieneforordningen (EF) nr. 853/2004, vedlegg III, avsnitt X, kapittel II. Kravene omhandler krav til virksomheter som framstiller eggprodukter, krav til håndtering av råstoff, særlige hygienekrav ved framstilling, spesifikasjoner for analyse, merking og identitetsmerking.
  - Anlegget må håndtere og behandle konsumeggene i samsvar med næringsmiddelhygieneforordningen (EF) nr. 852/2004, vedlegg II, kapittel XI om varmebehandling.

Særlige vilkår for tillatelse til forflytning av husdyrgjødsel, herunder nytt og brukt strø, fra anlegg som ligger i overvåkingssonen - [artikkel 51](#)

Se forvaltningsveilederen.

Brukt strø og gjødsel fra fuglehold i sonene kan lagres på eiendommen, men må da vernes mot dyr, inkludert fugler og skadedyr, for eksempel i en tett kontainer eller tildekket med en tett presenning.

Hvis gjødselen ikke lagres i tett kontainer, må den skjermes mot overflatevann. Det vil si at det må lages en avskjermingsgrøft (halvsirkel rundt gjødselhaug som avleder overflatevann utenom gjødselhaug)

Etter at sonene er opphevet kan gjødselen håndteres som normalt.

8.6 Varighet av tiltak for sykdomsbekjempelse i restriksjonssonen

Varighet av tiltak for sykdomsbekjempelse i vernesonen

- minimum 21 dager etter at foreløpig rengjøring og desinfeksjon er godkjent på rammet anlegg
- Alle anlegg med fugler i vernesonen skal ha hatt tilsyn av Mattilsynet før vernesonen kan oppheves
- Når vernesonen oppheves, blir den en del av overvåkingssonen

Varighet av tiltak for sykdomsbekjempelse i overvåkingssonen

- minimum 30 dager etter at foreløpig rengjøring og desinfeksjon er godkjent på rammet anlegg
- Det er gjennomført et besluttet antall tilsyn og nødvendig prøvetaking

8.7 Spesifikke tiltak ved påvisning av høypatogen fugleinfluensa hos ville fugler

Se også [kapittel 7.3](#)

Når har vi et utbrudd som krever tiltak utover overvåkning?

Det er vanskelig å definere nøyaktig når et utbrudd er så stort at det er nødvendig at Mattilsynet tar en mer aktiv rolle for å håndtere utbruddet, gjennom iverksettelse av ulike tiltak i samhandling med andre myndigheter. Hver situasjon må vurderes for seg, men eksempler på momenter som må være med i vurderingen, er:

- Antall syke og døde fugler i et område
- Hvilke arter av fugler som er rammet, for eksempel om det er rødlistede arter
- Geografisk område for utbruddet
- Om andre myndigheter ser behov for at det iverksettes tiltak, som for eksempel innsamling av fugl eller restriksjoner på ferdsel
- Medietrykk kan også medføre behov for å iverksette enkelte informasjonstiltak

Mattilsynet regionalt må melde fra til Mattilsynet sentralt via varslingspostkassen dersom regionen vurderer at et utbrudd er så stort at det kan bli aktuelt å iverksette tiltak.

Vedlegget «Håndtering av HPAI på ville fugler – samarbeid mellom Mattilsynet, Miljødirektoratet og andre etater» beskriver roller og ansvarsfordeling mellom Mattilsynet, Miljødirektoratet og andre myndigheter ved påvisning av høypatogen fugleinfluensa på (større mengder) ville fugler. Dokumentet beskriver rutiner for tidlig oppdagelse av større utbrudd, forberedelser til større utbrudd hos ville fugler, samt aktuelle tiltak ved utbrudd.

Forskrift om infisert sone

Ved utbrudd av fugleinfluensa hos ville fugler kan Mattilsynet, ved hovedkontoret fastsette infisert sone. Infisert sone er et definert område hvor risikoen for smitte fra ville fugler til fjørfe og andre fugler i fangenskap vurderes som ekstra høy. Det er særlig aktuelt å opprette infisert sone er i områder med høy tetthet av kommersielle fjørfehold, sammenfallende med stor tetthet av ville fugler og med nærhet til sjø eller våtmarksområder. Sonen opprettes etter faglig råd fra Veterinærinstituttet.

I en infisert sone **skal** Mattilsynet ([artikkel 64](#)):

- gjennomføre risikoreduserende tiltak og forsterkede biosikkerhetstiltak, for eksempel
  - Forbud mot å holde fugler i anlegg utendørs uten sikring mot direkte kontakt med ville fugler.
  - Krav til ekstra biosikkerhetstiltak i anlegg for fugl
  - Krav til oppbevaring og tildeling av vann og fôr
  - Forbud å holde ender og gress sammen med andre fugler
- forby forflytning av ville fugler og produkter av animalsk opprinnelse fra disse

- sikre at døde fugler som blir avlivet eller funnet døde, eller deler av disse, sluttbehandles eller bearbeides i samsvar med forordning (EF) nr. 1069/2009.

I tillegg **kan** Mattilsynet, dersom vi mener det er behov ([artikkel 65](#)):

- Regulere forflytning av holdte fugler, for eksempel
  - Forbud mot dyreansamlinger med fjørfe eller andre fugler i fangenskap (eks. markeder, utstillinger, konkurranser osv.) Fugler fra infisert sone kan ikke delta på dyreansamlinger utenfor sonen.
- Forbud mot jakt og fangst av fugler og flytting av produkter av disse
- Forbud mot andre utendørsaktiviteter
- Forbud mot å bruke lokkefugler av ordenene andefugler (Anseriformes) og vade-, måse- og alkefugler (Charadriiformes)
- Begrense fôring av ville fugler

Hvilke av disse tiltakene som er aktuelle å iverksette kan variere fra hendelse til hendelse, og må vurderes i hvert tilfelle.

Forskrift om midlertidig ferdselsforbud

Ved utbrudd av fugleinfluenza hos ville fugler kan det være aktuelt å innføre ferdselsforbud i verneområder for fugl, eks. hekkeområder, rasteplasser under vår- og høsttrekk, myteområder, og overvintringsområder. Formålet med ferdselsforbud er å hindre at mennesker bidrar til å spre smitte av fugleinfluenza (via sko, klær eller utstyr) til områder med tett bestand sårbare fuglearter der det ennå ikke er utbredt smitte. Det er Miljødirektoratet i samarbeid med Statsforvalter som foreslår aktuelle områder og gjør vurderinger av forholdsmessighet.

Et ferdselsforbud innebærer at det er forbudt å ferdes på land i det/de områdene som er omfattet av forbudet. I utredningen av et ferdselsforbud er det derfor viktig å kartlegge hvilke konsekvenser det kan få for ulik næring og andre aktiviteter som normalt foregår i området, for eksempel reindrift eller turisme.

Innsamling av døde ville fugler

Ved innføring av infisert sone, er Mattilsynet forpliktet til å sikre at alle skrotter (eller deler av disse) av døde, ville fugler avhendes eller bearbeides i samsvar med forordning (EF) nr. 1069/2009, se forordning (EU) 2020/687, artikkel 64 nr. 2 c).

Smittede ville fugler er en kilde for infeksjon for andre ville fugler, pattedyr og mennesker. Om fjerning av fuglekadaver begrenser videre smittespredning ved utbrudd er foreløpig ikke vel dokumentert, men det har blitt rapportert at det har vært effektivt i visse situasjoner.

Å fjerne døde, ville fugler kan forstyrre fugler som lever i det aktuelle området og føre til at fugler med smitte flytter seg. Da kan fugleinfluenzasmitte spres til nye områder. Det er også dyrevelferdsmessig betenkelig om aktivitet fra mennesker fører til at voksne fugler forlater reder med egg og unger. I tillegg må en alltid ta hensyn til sikkerheten til personellet som skal samle inn døde fugler, f.eks. i bratte og ofte glatte områder. Det må derfor vurderes fra situasjon til situasjon hvilke fordeler og ulemper fjerning av døde og

eventuelt syke ville fugler medfører dersom vi ikke har innført infisert sone i henhold til dyresykdomsbekjempelsesforskriften.

Før man beslutter at man skal lage en innsamlingsordning for døde og eventuelt syke ville fugler uten at regelverket krever en slik ordning, bør følgende punkter vurderes:

1. Tetthet av ville og tamme fugler. Jo større tetthet jo mer sannsynlig er det en fordel å fjerne fuglekadaver.
2. Tilgjengelighet. Den fysiske geografien i området kan gjøre det vanskelig, for eksempel utilgjengelige klipper, stor geografisk spredning av kadaver mm. Motsatt kan fysisk geografi gjøre det lett å samle inn kadaver.
3. Kost nytte: Vil innsamlingen forstyrre fuglene som er i området slik at de flytter seg og eventuelt sprer smitte til andre områder?
4. Dyrevelferd: risiko for at foreldre dyr forlater reir, slik at avkom og egg dør eller blir tatt av rovdyr.
5. Dødelighet hos ville fugler.
6. Eksponering for andre fugler og andre arter. Eks: Dersom det er høy risiko for at kadaver vil bli spist av åtseletende fugler eller andre åtseletende pattedyr, vil det være en større fordel å fjerne kadaver.
7. Smitterisiko for personell som samler inn og avhender kadaver.
8. Folkehelseisiko, for eksempel at mennesker, hunder og katter får lett tilgang til kadaver.
9. Tilgjengelige ressurser for å få til en innsamlingsordning.

Håndtering av syke, ville fugler

Befolkningen bør ikke oppfordres til å håndtere ville fugler. Det kreves kompetanse om både avliving og smittevern for å håndtere og avlive fugler som virker syke av fugleinfluensa. Håndtering kan stresse fuglene man forsøker å fange, det kan bidra til å spre smitte og man risikerer å avlive fugler som faktisk kan overleve sykdommen.

Veterinærer og andre med nødvendig kompetanse kan avlive fugler ved behov, men ofte vil det beste for populasjonen som helhet være å la fuglene få mest mulig ro.

9. GJENINNSETTING AV FUGL I RAMMET ANLEGG

Reglene om gjeninnsetting av fugler på anlegg med påvist HPAI finnes i forordning (EU) 2020/687, kap. III, art. 57-61.

Driftsansvarlig er selv ansvarlig for å søke om tillatelse til gjeninnsetting av fjørfe/fugler på anlegg der det har vært utbrudd av fugleinfluensa.

Vilkår for tillatelse til gjeninnsetting på rammede anlegg - [artikkel 57](#)

For at Mattilsynet skal kunne gi tillatelse til gjeninnsetting må følgende krav være oppfylt:

- Endelig rengjøring og desinfeksjon er utført og dokumentert (iht. forordning (EU) 2020/687 vedlegg IV, punkt A og C)
  - Gjødning og strø er fjernet og behandlet iht. vedlegg IV pkt. C

- Bygninger, overflater og utstyr er grundig vasket og desinfisert i tråd med saneringsplanen. Vask og desinfeksjon skal gjennomføres to ganger med sju dagers mellomrom.
- Bekjempelsestiltak mot gnagere og insekter er gjennomført dersom det er aktuelt.
- Overvåkingsperioden må være utløpt (jf. vedlegg II, fra dato for endelig vask og desinfeksjon utført). Det må gå minst 21 dager fra endelig vask og desinfeksjon er ferdig før det kan settes fjørfe inn i anlegget igjen.
- Mattilsynet har ført tilsyn med at endelig vask og desinfeksjon er blitt utført i samsvar med regelverkskravene (artikkel 57, 1, a.).

Mattilsynet kan unntaksvis tillate gjeninnsetting av fjørfe og fugler i fangenskap selv om endelig vask og desinfeksjon ikke er fullstendig utført. For at dette skal være mulig må driftsansvarlig oppgi gode grunner for hvorfor endelig vask og desinfeksjon ikke er fullstendig fullført. For at Mattilsynet skal kunne tillate gjeninnsetting uten at fullstendig endelig vask og desinfeksjon er gjennomført, må:

- det ha gått minst tre måneder etter foreløpig vask og desinfeksjon og
- det gjøres en risikovurdering som konkluderer med at fare for spredning av fugleinfluensa er ubetydelig.

Krav i forbindelse med gjeninnsetting - artikkel 59

Mattilsynet skal føre tilsyn med gjeninnsetting av fjørfe eller andre fugler i fangenskap på anlegget. Dyrene skal ikke komme fra i anlegg i restriksjonszoner, og de skal, være prøvetatt for fugleinfluensa med tilfredsstillende resultat før innsett.

Prøvetaking:

- Dersom alle dyrene som settes inn stammer fra samme opprinnelsesanlegg, skal det tas et representativt antall prøver fra alle dyrene etter anbefalinger fra Veterinærinstituttet.
- Dersom dyrene som skal settes inn kommer fra flere ulike anlegg, eller leveres i flere omganger, skal det tas et representativt antall prøver fra hver forsendelse.
- Dersom det er daggamle kyllinger som skal settes inn, kan Mattilsynet beslutte at de ikke trenger å prøvetas.

Fuglene skal settes inn i alle bygninger hvor det tidligere har vært fjørfe eller andre fugler i fangenskap på det rammede anlegget. De skal fortrinnsvis settes inn samtidig eller innenfor en periode på maksimalt 21 dager (jf. forordning (EU) 2020/687 vedlegg II) regnet fra første dato det settes inn dyr.

I anlegg med utedrift eller i anlegg der det ikke er mulig å sette inn dyr i alle epidemiologiske enheter eller bygninger på det rammede anlegget samtidig eller innenfor overvåkingsperioden, skal det benyttes kontrolldyr (art, type og antall etter vurdering fra Veterinærinstituttet). Tanken bak dette er at kontrolldyr vil bli smittet dersom det er smitte i miljøet. Kontrolldyrene skal vise tilfredsstillende resultater på laboratorieprøver som utelukker fugleinfluensa.

Mattilsynet skal foreta minst ett tilsyn på det rammede anlegget den siste dagen av overvåkingsperioden på 21 dager etter innsett og i alle fall senest før det har gått 30 dager. På dette tilsynet skal det i det minste foretas (listen er ikke uttømmende):

- Dokumentkontroll, inkludert analyse av journaler over produksjon, helse og sporbarhet. Her er det viktig å se på dødelighet, fôr- og vannopptak, og tilvekst hos slaktekylling. For verpehøns i oppverpingsfasen kan eggproduksjon være en usikker parameter.
- Klinisk undersøkelse av fjørfe/andre fugler i fangenskap.
- Prøvetaking av fjørfe/andre fugler i fangenskap for laboratorieundersøkelser som kan bekrefte eller utelukke forekomst av fugleinfluensa. Veterinærinstituttet anbefaler hvilke prøver som skal tas og hvor mange. Husk å prioritere syke eller døde fugler i prøveuttaket dersom det finnes slike.

Alle personer som går inn i - eller ut av anlegget skal følge smittevernplanen for anlegget for å forebygge spredningen av fugleinfluensa.

Fjørfe eller andre fugler i fangenskap kan bare forlate anlegget etter tillatelse fra Mattilsynet og kun dersom dyrene viser tilfredsstillende resultater etter prøvetaking for fugleinfluensa.

Fra datoen de første dyrene settes inn på anlegget til alle tiltak under gjeninnsettingen er gjennomført har driftsansvarlig ansvar for å:

- Holde ajourførte journaler over helse- og produksjonsdata for fjørfeet eller andre fugler i fangenskap.
- Straks melde ifra til Mattilsynet om alle vesentlige endringer i produksjonsdata samt alle andre avvik.

Dersom uvanlig dødelighet eller kliniske tegn på fugleinfluensa meldes til Mattilsynet under gjeninnsettingsperioden, skal Mattilsynet omgående ta prøver til laboratorieundersøkelse for å utelukke fugleinfluensa.

Mattilsynet kan unnta lukkede anlegg fra én eller flere av bestemmelsene om gjeninnsetting, men først etter å ha vurdert risikoen forbundet med dette unntaket. Unntak kan bare gis dersom risikoen for spredning av fugleinfluensa vurderes å være ubetydelig.

Ytterligere krav ved gjeninnsetting på rammede anlegg - [artikkel 60](#)

Mattilsynet (regionen) må gi tillatelse før gjeninnsetting av andre dyr enn fjørfe og andre fugler i fangenskap, på det rammede anlegget. Det skal tas hensyn til risikoen for spredning av fugleinfluensa.

Mattilsynet kan fatte vedtak om forebyggende avlving i anlegg med mistanke om fugleinfluensa. Mattilsynet kan også fatte vedtak om forebyggende avlving av fjørfe eller andre fugler i fangenskap, eller i andre dyrehold der den epidemiologiske situasjonen tilsier det (kontaktdyrehold/dyrehold som ligger nært utbruddsanlegget). I slike tilfeller kan Mattilsynet utvide tiltakene som er beskrevet i artikkel 57 til også å gjelde ved innsetting av fjørfe/andre fugler i fangenskap i anlegg der det har blitt gjennomført forebyggende avlving.

Oppheving av restriksjoner - [artikkel 61](#)

Når gjeninnsetting av fjørfe eller fugler i fangenskap, er slutført, (inkludert tilsyn og prøvetaking) med tilfredsstillende prøvesvar, skal alle tiltak for sykdomsbekjempelse oppheves av Mattilsynet.

10. NØDVAKSINERING

Se kap. 10 i GBP

Hovedkontoret kan gi tillatelse til å vaksinere mot fugleinfluensa. Tillatelsen gis etter en risikovurdering og i tett samråd med Veterinærinstituttet.

Kravene til overvåkning som pålegges etter vaksinasjon er omfattende og kostbare. Andre land har kun vurdert nødvaksinering som et aktuelt tiltak for fugler med høy genetisk eller kulturell verdi.

11. GJENOPPRETTING AV FRISTATUS

Se kap. 11 i GBP.

12. KOMMUNIKASJON

Se kap. 12 i GBP.

13. BEREDSKAPSPLANER, BEREDSKAPSØVELSER OG OPPLÆRING

Se kap. 13 i GBP.

Det skal gjennomføres regelmessige simuleringsøvelser for høypatogen fugleinfluensa for å

- a. Sikre et høyt nivå av bevissthet om og beredskap mot fugleinfluensa og evne til å reagere raskt
- b. Kontrollere at beredskapsplanen fungerer.

Det skal lages evalueringsrapport med de viktigste resultatene/oppfølgingspunktene.